

OBSAH

Předmluva	13
1. KRÁTKODOBÉ PORUCHY VĚDOMÍ (<i>Aleš Bartoš</i>)	15
1.1 Stručná charakteristika hlavních krátkodobých poruch vědomí a jejich podtypů	17
1.1.1 Synkopa	17
1.1.2 Epileptický záchvat	21
1.1.2.1 Parciální (fokální) záchvaty	21
1.1.2.2 Generalizované záchvaty	23
1.1.2.3 Sekundárně generalizované záchvaty	23
1.1.2.4 Epileptický záchvat jako příznak řady chorob	24
1.1.3 Psychogenní záchvat	26
1.2 Vlastní odlišující znaky krátkodobé poruchy vědomí	30
1.2.1 Anamnéza	31
1.2.1.1 Období před ztrátou vědomí	31
1.2.1.2 Samotný záchvat bezvědomí	32
1.2.1.3 Časné pozáchvatové období	33
1.2.2 Fyzikální vyšetření	35
1.3 Pomocná vyšetření	36
1.3.1 Synkopa – strategie dalšího vyšetřování	36
1.3.2 Epileptický záchvat – strategie dalšího vyšetřování	38
1.3.3 Psychogenní porucha vědomí – strategie dalšího vyšetřování	39
1.4 Ostatní krátkodobá bezvědomí	41
1.5 Stav y zdánlivě napodobující poruchu vědomí krátkého trvání	43
2. DÉLETRVAJÍCÍ PORUCHY VĚDOMÍ (<i>Aleš Bartoš</i>)	45
2.1 Stručná anatomie a fyziologie mozku kmene	46
2.2 Anatomicko-patofyziologická východiska	48
2.2.1 Podstata poruch vědomí	48
2.2.2 Řízení pohybů očí a projevy jeho poruch	50
2.3 Neodkladná počáteční opatření (<i>Bohumil Bakalář, Aleš Bartoš</i>)	54
2.3.1 Zjištění stavu vitálních funkcí	54
2.3.1.1 Zhodnocení dýchání	54
2.3.1.2 Zhodnocení stavu oběhu	55
2.3.1.3 Stručně zhodnocení stavu vědomí	55
2.3.2 Zajištění vitálních funkcí	56
2.4 Anamnéza (<i>Aleš Bartoš, Jan Švanda, Ján Praško, Bohumil Bakalář</i>)	59
2.4.1 Osobní anamnéza	60
2.4.2 Léková anamnéza	61
2.4.3 Nynější onemocnění	61
2.5 Základní fyzikální vyšetření u poruch vědomí	62
2.5.1 Stav vitálních funkcí	62
2.5.1.1 Tlak krve	62

2.5.1.2 Tep	64
2.5.1.3 Teplota	65
2.5.1.4 Dýchání	66
2.5.2 Znamky podvýživy	68
2.5.3 Znamky úrazu hlavy	68
2.5.4 Kůže	68
2.5.5 Zápach dechu	69
2.5.6 Poslech srdce a plic	69
2.6 Klinické a laboratorní známky alkoholismu	70
2.7 Obecné principy při otravách (Jan Švanda, Aleš Bartoš)	71
3. KVANTITATIVNÍ DÉLETRVAJÍCÍ PORUCHY VĚDOMÍ (Aleš Bartoš)	74
3.1 Specifické vyšetření bezvědomého	74
3.1.1 Posouzení hloubky bezvědomí	75
3.1.2 Kmenové reflexy	79
3.1.2.1 Zornicový (pupilární) reflex	79
3.1.2.2 Vertikální okulocefalický reflex	79
3.1.2.3 Horizontální okulocefalický reflex	80
3.1.2.4 Okulovestibulární (kalarický) reflex	82
Okulocefalické reflexy a okulovestibulární reflex – souhrn	83
3.1.2.5 Korneální reflex	84
3.1.2.6 Okulokardiální reflex	85
3.1.2.7 Dávivý reflex (tzv. gag reflex)	85
3.1.3 Zornicové poruchy	86
3.1.3.1 Izokorické zornice	88
3.1.3.2 Anizokorické zornice	89
3.1.4 Postavení očí a oční pohyby	93
3.1.5 Inervace lícím nervem v bezvědomí	97
3.1.6 Končetinová symptomatika	98
3.1.6.1 Spontánní držení a pohyby končetin	98
3.1.6.2 Provozkované pohyby končetin	99
3.1.6.3 Pády pasivně zdvižených končetin	102
3.1.6.4 Tonus svalstva	102
3.1.6.5 Šlachookosticové reflexy a Babinskiho jev	103
3.1.7 Ložiskové příznaky postižení mozku	104
3.1.8 Meningeální syndrom	106
3.2 Souhrn klinického vyšetření	107
Supratentoriální afekce	109
Infratentoriální afekce	110
Meningeální syndrom	111
Difúzní, víceložiskové a metabolické postižení	111
Psychogenní porucha vědomí	112
3.3 Mozkové herniace	112
3.4 Příčiny déletrvajících bezvědomí	114
3.4.1 Bezvědomí s ložiskovými příznaky	114
Časté příčiny	
3.4.1.1 Mozkové krvácení	115
3.4.1.2 Encefalidity	116
Řídké příčiny	
3.4.1.3 Mozkový infarkt v hemisféře	117
3.4.1.4 Mozková kontuze, epidurální a subdurální hematom	120
Vzácné příčiny	
3.4.1.5 Subarachnoidální krvácení	122

3.4.1.6 Meningitidy	124
3.4.1.7 Trombóza mozkových žil a splavů	124
3.4.2 Bezvědomí bez ložiskových příznaků, ale s meningeálním syndromem	125
3.4.2.1 Meningitidy	128
3.4.2.2 Subarachnoidální krvácení	129
3.4.2.3 Nitrolebeční hypertenze, unkální nebo okcipitální herniace	130
3.4.3 Bezvědomí bez ložiskového nálezu a bez meningeálního syndromu (<i>Aleš Bartoš, Jan Švanda</i>)	130
Časté příčiny	
3.4.3.1 Otrava etylalkoholem	133
3.4.3.2 Otrava benzodiazepiny	135
3.4.3.3 Otrava barbituráty	136
3.4.3.4 Otrava tricyklickými antidepresivy	136
3.4.3.5 Otrava opiáty	137
3.4.3.6 Otrava budivými aminy	138
3.4.3.7 Otrava kanabinoidy	138
3.4.3.8 Otrava kokainem	139
3.4.3.9 Otrava halucinogeny	139
3.4.3.10 Hypoglykemické kóma	139
3.4.3.11 Hyperglykemické kóma	141
3.4.3.12 Diabetická ketoacidóza	142
3.4.3.13 Hyperosmolální diabetické kóma bez ketoacidózy	144
3.4.3.14 Iontová dysbalance	146
Řídké příčiny	
3.4.3.15 Poruchy metabolismu vody	146
3.4.3.16 Nitrolebeční afekce	147
Subarachnoidální krvácení v časném stadiu	147
Pouřazové difúzní axonální poranění mozku	147
3.4.3.17 Otravy	148
Otrava metylalkoholem	148
Otrava etylenglykolem	148
Otrava antipsychotiky	149
Vzácné příčiny	
3.4.3.18 Hypoxémie, hypoperfúze mozku (<i>Bohumil Bakalář</i>)	149
Narkóza CO ₂	149
Hypoxémie	150
Arytmie	151
3.4.3.19 Otrava oxidem uhelnatým	151
3.4.3.20 Uremické kóma	152
3.4.3.21 Jaterní kóma	153
3.4.3.22 Laktátová acidóza	154
3.4.3.23 Nitrolebeční afekce	155
Supratentoriální expanze	155
Kmenový iktus	155
Mozečkové krvácení, infarkt	158
Encefalitidy	159
Subarachnoidální krvácení	159
Trombóza mozkových splavů a mozkových žil	159
3.4.3.24 Epileptický status generalizovaných křečí	159
Raritní příčiny	
3.4.3.25 Psychogenní kóma	160

3.4.3.26	Endokrinně podmíněná kómata	163
	Štítná žláza – tyreotoxické nebo myxedémové kóma	163
	Nadledviny – addisonská krize	163
3.4.3.27	Wernickeova encefalopatie	164
3.4.3.28	Centrální pontinní myelinolýza	164
3.4.3.29	Maligní neuroleptický syndrom	164
3.4.3.30	Krvácení do mozkových komor	165
3.4.3.31	Trombóza mozkových žil a splavů	165
3.4.3.32	Hydrocefalus	165
3.4.3.33	Bazilární migréna	165
3.4.3.34	Hypertenzní encefalopatie (krize)	165
4.	KVALITATIVNÍ PORUCHY VĚDOMÍ (<i>Ján Praško, Aleš Bartoš</i>)	167
4.1	Vyšetření kvality vědomí	167
4.2	Delirium – oblužené vědomí	170
4.2.1	Stupňovitý vyšetřovací postup ke stanovení příčiny deliria	170
4.2.2	Příčiny deliria	174
	Časté příčiny	
4.2.2.1	Akutní otravy	177
4.2.2.2	Syndromy z vysazení (abstinenční stavy)	178
	Abstinenční syndrom z vysazení alkoholu (delirium tremens)	178
	Vysazení hypnotik při jejich chronickém užívání	179
4.2.2.3	Poruchy vodního hospodářství, iontová dysbalance, endokrinní poruchy	179
4.2.2.4	Kardiopulmonální selhávání	179
4.2.2.5	Infekční onemocnění	180
4.2.2.6	Demence	180
	Řídké příčiny	
4.2.2.7	Paradoxní reakce na psychofarmaka namísto očekávané sedace	181
4.2.2.8	Difúzní mozkové poruchy	182
	Meningitida, encefalitida	182
	Subarachnoidální krvácení	183
	Pozáchvatové období bez znalosti anamnézy	183
4.2.2.9	Ložiskové poškození mozku	183
	Kontuze mozku, subdurální a epidurální hematom	184
	Primární mozkové nádory a metastázy	185
	Iktus hemoragický nebo ischemický	185
	Encefalitida	186
	Hypertenzní encefalopatie	186
	Vzácné příčiny	
4.2.2.10	Maligní neuroleptický syndrom	186
4.2.2.11	Febrilní katatonie	187
4.2.2.12	Letální katatonie	187
4.2.2.13	Metabolické a endokrinní poruchy	188
	Jaterní selhání a jaterní encefalopatie	188
	Ledvinové selhání, urémie	188
4.2.2.14	Parciální komplexní epileptický status	188
	Raritní příčiny	
4.2.2.15	Wernickeova encefalopatie	189
4.2.2.16	Centrální pontinní myelinolýza	190
4.2.2.17	Užívání nebo předávkování některých léků	190

4.2.2.18 Otrava selektivními inhibitory zpětného vychytávání serotoninu	191
4.2.2.19 Otrava jinými moderními antidepresivy	191
4.2.2.20 Centrální serotoninový syndrom	191
4.2.2.21 Centrální anticholinergní syndrom	192
4.2.2.22 Hyperkalcemický syndrom	192
4.2.2.23 Hydrocefalus	193
4.2.2.24 Elektrokonvulzivní léčba	193
4.2.2.25 Přehřátí a úpal	193
4.2.2.26 Prochlazení (systémová hypotermie)	194
4.2.2.27 Tuková embolie do mozku	194
4.2.2.28 Pankreatická encefalopatie	194
4.2.2.29 Různé	195
Poruchy adaptace	195
Pooperační stavy po narkózách	195
Schizoafektivní porucha	195
Popáleniny	196
4.3 Mráкотné stavy – obnubilace	196
4.4 Kvalitativní poruchy vědomí psychogenního (disociativního) původu	198
5. ZVLÁŠTNÍ PORUCHY VĚDOMÍ (Aleš Bartoš)	200
5.1 Vigilní kóma	200
5.2 Apalický syndrom – vegetativní stav	200
6. MOZKOVÁ SMRT (Aleš Bartoš, Bohumil Bakalář)	201
7. ODBĚR ORGÁNŮ Z MRTVÝCH TĚL K TRANSPLANTAČNÍM ÚČELŮM (Bohumil Bakalář)	203
8. PRÁVNÍ ASPEKTY PACIENTA V BEZVĚDOMÍ (Bohumil Bakalář)	209
9. STAVY NAPODOBUJÍCÍ PORUCHU VĚDOMÍ (Aleš Bartoš, Ján Praško) ...	211
9.1 Dysfázie	211
9.2 Syndrom uzamčení	211
9.3 Tranzitorní globální amnézie	212
9.4 Mutismus	213
9.5 Stupor	214
9.6 Disociativní amnézie	216
9.7 Katatonie	216
9.8 Akutní reakce na stres	218
9.9 Znovuoživení vzpomínek (tzv. flash back) v rámci posttraumatické stresové poruchy	219
9.10 Disociativní fuga	219
9.11 Trans a stavy posedlosti	219
10. PORUCHY VĚDOMÍ NEJASNÉ ETIOLOGIE (Aleš Bartoš)	221
Epilog	223
Zkratky a symboly	225
Literatura	227
Rejstřík	234